

UZNESENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU (EÚ) 2023/1954

z 10. mája 2023

s poznámkami, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou rozhodnutia o absolutóriu za plnenie rozpočtu spoločného podniku pre kľúčové digitálne technológie (do 30. novembra 2021 spoločný podnik ECSEL) za rozpočtový rok 2021

EURÓPSKY PARLAMENT,

- so zreteľom na svoje rozhodnutie o absolutóriu za plnenie všeobecného rozpočtu spoločného podniku pre kľúčové digitálne technológie za rozpočtový rok 2021,
 - so zreteľom na článok 100 a prílohu V k rokovaciemu poriadku,
 - so zreteľom na správu Výboru pre kontrolu rozpočtu (A9-0082/2023),
- A. keďže spoločný podnik Elektronické komponenty a systémy pre vedúce postavenie Európy (ďalej len „ECSEL“) bol zriadený v rámci programu Horizont 2020 6. mája 2014 nariadením Rady (EÚ) č. 561/2014 ⁽¹⁾, ktoré nadobudlo účinnosť 27. júna 2014, na obdobie do 31. decembra 2024; keďže ECSEL nahradil spoločný podnik ENIAC (ENIAC) a spoločný podnik ARTEMIS (ďalej len „ARTEMIS“), ktoré svoju oficiálnu činnosť ukončili dňa 26. júna 2014; keďže v novembri 2021 bol nariadením Rady (EÚ) 2021/2085 zriadený spoločný podnik pre kľúčové digitálne technológie (ďalej len „spoločný podnik pre KDT“) ⁽²⁾ v rámci programu Horizont Európa s cieľom nahradiť spoločný podnik ECSEL na obdobie končiacie 31. decembra 2031;
- B. keďže spoločný podnik pre KDT je verejno-súkromné partnerstvo, ktoré riadi výskumný a inovačný program zameraný na posilnenie strategickej autonómie Únie v sektore elektronických komponentov a systémov; keďže spoločný podnik pre KDT by sa mal zaoberať jasne vymedzenými témami, ktoré by umožnili priemyslu Únie ako celku navrhovať, vyrábať a používať najinovačnejšie technológie v oblasti elektronických komponentov a systémov;
- C. keďže členmi spoločného podniku pre KDT sú Únia zastúpená Komisiou, zúčastnené štáty a tri priemyselné združenia, konkrétne: Európska technologická platforma na integráciu inteligentných systémov, združenie subjektov pôsobiacich v oblasti nanoelektroniky v Európe a priemyselné združenie Inside, ktoré zastupujú zainteresované strany v oblastiach mikro- a nanoelektroniky, inteligentných integrovaných systémov a vstavaných/kyberneticko-fyzických systémov;
- D. keďže finančný príspevok Únie pre spoločný podnik pre KDT vrátane rozpočtových prostriedkov EHP na pokrytie administratívnych a prevádzkových nákladov je maximálne 1,8 miliardy EUR, z toho maximálne 26,331 miliónov EUR na administratívne náklady; keďže súkromní členovia spoločného podniku pre KDT poskytnú alebo zabezpečia, aby ich zakladajúce alebo pridružené subjekty poskytli spoločnému podniku pre KDT príspevky vo výške najmenej 2,5 miliardy EUR; keďže súkromní členovia poskytnú alebo zabezpečia, aby ich zakladajúce a pridružené subjekty poskytli finančný príspevok do výšky 26,331 miliónov EUR na administratívne náklady spoločného podniku pre KDT na obdobie 10 rokov;

Všeobecné pripomienky

1. víta všeobecný prístup Rady k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje rámec opatrení na posilnenie európskeho polovodičového ekosystému (akt o čipoch);

⁽¹⁾ Nariadenie Rady (EÚ) č. 561/2014 zo 6. mája 2014, ktorým sa zriaďuje spoločný podnik ECSEL (Ú. v. EÚ L 169, 7.6.2014, s. 152).

⁽²⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2021/2085 z 19. novembra 2021, ktorým sa zriaďujú spoločné podniky v rámci programu Horizont Európa a zrušujú nariadenia (ES) č. 219/2007, (EÚ) č. 557/2014, (EÚ) č. 558/2014, (EÚ) č. 559/2014, (EÚ) č. 560/2014, (EÚ) č. 561/2014 a (EÚ) č. 642/2014 (Ú. v. EÚ L 427, 30.11.2021, s. 17).

2. berie na vedomie, že program Horizont Európa predpokladá ambiciózne ciele pre spoločný podnik pre KDT, ktoré možno dosiahnuť len vtedy, ak sa navrhnu a vykonajú účinné riešenia, ktoré riešia nedostatky v systémoch vnútornej kontroly a pripravujú sa na budúce výzvy vyplývajúce zo zvýšenej zodpovednosti, napr. v oblasti riadenia a plánovania ľudských zdrojov; v tejto súvislosti poukazuje na to, že mimoriadne zložité a zaťažujúce výpočty a požiadavky na podávanie správ predstavujú značné riziko chýb, a preto vyzýva spoločný podnik pre KDT, aby sa preskúmal možnosti zjednodušenia vždy, keď je to možné a zlučiteľné s existujúcim právnym rámcom;
3. konštatuje, že medzi spoločnými podnikmi neexistuje harmonizované vymedzenie pojmu „administratívne náklady“, ktoré je základom pre výpočet finančných príspevkov ich členov a predpokladom porovnateľnosti; v tejto súvislosti požaduje spoločné usmernenia pre všetky spoločné podniky, aby zaujali harmonizovaný prístup ku klasifikácii určitých kategórií administratívnych nákladov, ako sú výdavky na konzultácie, štúdie, analýzy, hodnotenia a technickú pomoc;

Rozpočtové a finančné riadenie

4. víta, že účtovná závierka spoločného podniku pre KDT vyjadruje verne zo všetkých významných hľadísk finančnú situáciu spoločného podniku pre KDT k 31. decembru 2021, ako aj výsledky jeho operácií, peňažné toky a zmeny čistých aktív za tento rozpočtový rok v súlade s jeho nariadením o rozpočtových pravidlách spoločného podniku a účtovnými pravidlami, ktoré schválil účtovník Komisie, a že príslušné operácie súvisiace s účtovnou závierkou sú zo všetkých významných hľadísk zákonné a správne;
5. konštatuje, že celkový dostupný rozpočet spoločného podniku pre KDT na rok 2021, ktorý zahŕňa opätovne zaúčtované nevyužitú rozpočtové prostriedky z predchádzajúcich rokov, pripísané príjmy a prerozdelenie do nasledujúceho roka, zahŕňal 218,3 mil. EUR viazaných rozpočtových prostriedkov a 199,3 mil. EUR platobných rozpočtových prostriedkov a že miera implementácie bola 99,4 % (v porovnaní s 99,59 % v roku 2020) pre viazané rozpočtové prostriedky a 84 % (v porovnaní s 88,63 % v roku 2020) pre platobné rozpočtové prostriedky;
6. na základe správy Dvora audítorov konštatuje, že spoločný podnik pre KDT na konci roka 2021 finančne ukončil prebiehajúce projekty siedmeho rámcového programu pre výskumné projekty; konštatuje, že na základe celkových nákladov na podpísané činnosti siedmeho rámcového programu pre výskumné činnosti a skutočných platieb, ktoré uskutočnil spoločný podnik pre KDT a jeho predchodcovia, konkrétne ENIAC, ARTEMIS a ECSEL, na spolufinancovanie týchto činností sa konečné príspevky členov odhadujú na 564,3 mil. EUR pre Úniu, 812,5 mil. EUR pre zúčastnené štáty a 2 202,4 mil. EUR nepeňažných príspevkov pre súkromných členov;
7. konštatuje, že do konca roka 2021 spoločný podnik pre KDT prijal v plnom rozsahu záväzky vo výške 1 170 mil. EUR z maximálneho príspevku EÚ na podpísané dohody o grante v rámci programu Horizont 2020; konštatuje, že z tejto sumy sa má približne 190,3 mil. EUR (teda 16,6 %) vyplatiť v nasledujúcich rokoch;
8. berie na vedomie 85 % mieru plnenia platobného rozpočtu spoločného podniku pre KDT na rok 2021, ktorý je k dispozícii pre projekty programu Horizont 2020; konštatuje, že spoločný podnik pre KDT nemal takmer žiadne operačné viazané rozpočtové prostriedky na rok 2021, keďže svoju poslednú výzvu na predkladanie návrhov ukončil koncom roka 2020;
9. na základe správy Dvora audítorov konštatuje, že na konci roka 2021 sa potenciálne konečné nepeňažné príspevky súkromných členov na operačné činnosti programu Horizont 2020 odhadovali na 1 594,2 mil. EUR; konštatuje, že skutočnú výšku nepeňažných príspevkov súkromných členov môže spoločný podnik pre KDT vypočítať a validovať až vtedy, keď spoločný podnik pre KDT i zúčastnené štáty uhradia všetky platby a sú predložené všetky osvedčenia o ukončení projektu a súvisiace informácie; konštatuje, že v tejto súvislosti a vzhľadom na to, že na konci roka 2021 bol dokončený len obmedzený počet projektov Horizont 2020, predstavovali potvrdené nepeňažné príspevky členov zastupujúcich priemysel 300,6 mil. EUR; konštatuje, že na konci roka 2021 bol kumulatívny odhadovaný objem (zatiaľ nevalidovaných) nepeňažných príspevkov súkromných členov vo výške 968,2 mil. EUR, vypočítaný na základe metodiky *pro rata temporis* prijatej správnou radou spoločného podniku;

10. konštatuje, že ku koncu roka 2021 zúčastnené štáty prijali zmluvné záväzky vo výške 1 106,2 mil. EUR a vykázali celkové finančné príspevky vo výške 450,2 mil. EUR, ktoré zaplatili priamo vnútroštátnym prijímateľom v rámci projektov programu Horizont 2020, ktoré podporili; konštatuje, že rozdiel medzi výškou finančného príspevku zúčastnených štátov a finančného príspevku Únie 1 058,1 mil. EUR na konci roka 2021 je spôsobený skutočnosťou, že väčšina zúčastnených štátov uznáva a oznamuje spoločnému podniku pre KDT svoje náklady až po ukončení projektov programu Horizont 2020, ktoré podporujú;

Obstarávanie a zamestnanci

11. berie na vedomie, že verejné obstarávanie a zmluvy sú riadené v súlade s ustanoveniami rozpočtových pravidiel spoločného podniku pre KDT a koordinované v rámci administratívneho a finančného tímu spoločného podniku pre KDT;
12. konštatuje, že spoločný podnik pre KDT na dosiahnutie svojich cieľov a primeranú podporu svojich operácií a infraštruktúry vyčlenil finančné prostriedky na obstaranie potrebných služieb a dodávok; konštatuje, že v rámci riadneho finančného hospodárenia a efektívnosti spoločný podnik pre KDT v čo najväčšej miere využíval rôzne dohody o úrovni poskytovaných služieb, ktoré už uzavrel s príslušnými útvarmi Komisie, ako aj so svojimi súkromnými členmi, a využíval medziinštitucionálne rámcové zmluvy (napríklad služby a vybavenie v oblasti IT, dočasné personálne služby, služby externého auditu); konštatuje, že vzhľadom na súvislosť s hygienou v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19 a zavedené obmedzenia sa v podstate všetky zasadnutia a podujatia konali na diaľku a v poslednom štvrtroku 2021 sa uskutočnilo len veľmi málo služobných ciest, v dôsledku čoho spoločný podnik pre KDT v roku 2021 uskutočnil len veľmi málo postupov verejného obstarávania, najmä v prípade zákaziek s nízkou hodnotou;
13. konštatuje, že v máji 2021 sa začali dve rokovacie konania s veľmi nízkou hodnotou na zadanie dvoch zákaziek na logistickú podporu a tvorbu videí v súvislosti s organizáciou digitálnej verzie „Sympóziu spoločného podniku ECSEL 2021“ a v septembri 2021 ECSEL začal rokovacie konanie na zákazku s nízkou hodnotou súvisiacu s organizáciou seminára na vysokej úrovni;
14. na základe správy Dvora audítorov konštatuje, že k 31. decembru 2021 spoločný podnik pre KDT zamestnával 29 zamestnancov vrátane dočasných agentov a zmluvných zamestnancov a vyslaných národných expertov; na základe výročnej správy o činnosti konštatuje, že v roku 2021 ECSEL prijal dvoch zmluvných zamestnancov na miesta finančných/administratívnych asistentov (ktoré zostali voľné po odchode bývalých zamestnancov); konštatuje, že nábor zamestnancov bol ukončený v 4. štvrtroku 2021; konštatuje, že dvaja dočasní zamestnanci odišli do dôchodku a jeden z nich už bol úspešne nahradený;
15. so znepokojením konštatuje, že v období od roku 2018 do roku 2021 zostala priemerná ročná miera dočasných zamestnancov vo všetkých spoločných podnikoch vysoká na úrovni približne 11 % stálych zamestnancov; pripomína, že veľký počet zmluvných zamestnancov zvyčajne výrazne zvyšuje mieru fluktuácie zamestnancov spoločného podniku pre KDT a ešte viac destabilizuje situáciu v oblasti ľudských zdrojov; zdôrazňuje okrem toho, že využívanie dočasných zamestnancov by malo zostať dočasným riešením, inak by mohlo negatívne ovplyvniť celkovú výkonnosť spoločného podniku, napríklad v súvislosti s udržaním kľúčových kompetencií, nejasným vyvodzovaním zodpovednosti, možnými súdnymi spormi a nižšou efektívnosťou zamestnancov;
16. na základe správy Dvora audítorov konštatuje, že návrhom Komisie⁽³⁾, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) 2021/2085, sa spoločný podnik pre KDT premení na budúci spoločný podnik pre čipy s novou právomocou súvisiacou s realizáciou iniciatívy „Čipy pre Európu“ v rámci nového viacročného finančného rámca (VFR) na roky 2021 – 2027; v tejto súvislosti víta, že spoločný podnik pre KDT bude podporovať vývoj inovačných polovodičových technológií novej generácie, ktoré by mali posilniť kapacitu Únie na výrobu čipov; konštatuje, že podľa tohto návrhu spoločný podnik pre KDT zrealizuje v rámci nového VFR na obdobie 2021 – 2027 projekty v približnej hodnote 10,9 mld. EUR a mal by prijať ďalších 19 zamestnancov, aby sa do roku 2025 dosiahol

(³) Návrh nariadenia Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/2085, ktorým sa zriaďujú spoločné podniky v rámci programu Horizont Európa, pokiaľ ide o spoločný podnik pre čipy, COM(2022)0047 z 8. februára 2022.

plánovaný počet 50 stálych zamestnancov; je znepokojený tým, že keďže spoločný podnik pre KDT mal na konci roka 2021 len 29 zamestnancov (13 dočasných a 16 zmluvných zamestnancov), môže okrem nových administratívnych a operačných procesov, ktoré ešte treba zaviesť, čeliť pri najímaní nových zamestnancov značným problémom v oblasti ľudských zdrojov;

17. na základe výročnej správy o činnosti za rok 2021 konštatuje, že pokiaľ ide o rodovú rovnováhu, počet odborníkov na preskúmania v spoločnom podniku pre KDT sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom zvýšil, a to v percentuálnom aj absolútnom vyjadrení; vyjadruje poľutovanie nad tým, že percentuálna miera 19,4 % je stále nízka, a vyzýva na zvýšené úsilie, pokiaľ ide o rodovú rovnováhu;
18. konštatuje, že časť príspevkov zamestnávateľov na zamestnancov spoločných podnikov, ktorá zodpovedá pomeru ich dotovaných príjmov z tretích krajín k ich celkovým príjmom, spoločné podniky nezaplatili od roku 2016 do systému dôchodkového zabezpečenia Únie, keďže Komisia tieto výdavky v rozpočte spoločných podnikov nepredpokladala, ani formálne nepožiadala o platby; vyzýva Komisiu, aby podnikla kroky s cieľom vyhnúť sa podobným problémom v budúcnosti;

Vnútorne kontroly

19. na základe správy Dvora audítorov konštatuje, že administratívne dohody uzatvorené ENIAC a ARTEMIS s vnútroštátnymi finančnými orgánmi sa naďalej uplatňujú po ich zlúčení s cieľom vytvoriť ECSEL; konštatuje, že podľa týchto dohôd sa stratégie *ex post* auditov ENIAC a ARTEMIS vo veľkej miere spoliehali na vnútroštátne finančné orgány pri audite sumy žiadostí o úhradu nákladov na projekt; vyjadruje poľutovanie nad tým, že značné rozdiely v metodikách a postupoch, ktoré používajú vnútroštátne finančné orgány, neumožňujú spoločnému podniku ECSEL vypočítať jedinú spoľahlivú váženú chybovosť ani zostatkovú mieru chybovosti v platbách v rámci 7. rámcového programu a že keďže celkové platby ECSEL v roku 2021 na ukončenie zostávajúcich projektov siedmeho rámcového programu predstavovali len 0,6 mil. EUR, teda 0,4 % celkových prevádzkových platieb, v roku 2021 nepredstavovali riziko výskytu významných chýb;
20. na základe výročnej správy o činnosti konštatuje, že v prípade platieb v rámci programu Horizont 2020 vykonáva *ex post* audity spoločná auditorská služba Generálneho riaditeľstva Komisie pre výskum a inovácie; s poľutovaním konštatuje, že na základe výsledkov auditu na konci roka 2021 spoločný podnik pre KDT vykázal reprezentatívnu chybovosť programu Horizont 2020 vo výške 2,2 % (v porovnaní s 2,68 % v roku 2020) a zostatkovú mieru chybovosti vo výške 1,2 % (v porovnaní s 1,25 % v roku 2020);
21. konštatuje, že Dvor audítorov s cieľom posúdiť operačné kontroly platieb spoločného podniku pre KDT vykonal audit náhodne vybraných platieb v rámci programu Horizont 2020 vykonaných v roku 2021 na úrovni konečných príjemcov s cieľom potvrdiť chybovosť *ex post* auditu (pokiaľ ide o transakcie platieb grantov testované na úrovni príjemcov, prahová hodnota pre vykazovanie vyčísliteľných chýb je 1 % auditovaných nákladov); vyjadruje poľutovanie nad tým, že v dvoch prípadoch Dvor audítorov zistil a vyčíslil chyby vyplývajúce z nadhodnotenia deklarovaných osobných nákladov;
22. zdôrazňuje, že zistenia Dvora audítorov potvrdili pretrvávajúce systémové chyby týkajúce sa deklarovaných nákladov na zamestnancov a že najmä malé a stredné podniky (ďalej len „MSP“) a noví príjemcovia sú náchylnejší na chyby ako iní príjemcovia; zdôrazňuje, že tieto chyby sa pravidelne vykazujú aj v predchádzajúcich výročných správach Dvora audítorov od roku 2017; zdôrazňuje preto, že zefektívnenie pravidiel programu Horizont 2020 týkajúcich sa deklarovania osobných nákladov a širšie využívanie zjednodušeného vykazovania nákladov je podmienkou na to, aby sa chybovosť stabilizovala pod úrovňou významnosti; zdôrazňuje, že spoločný podnik pre KDT by mal posilniť svoje systémy vnútornej kontroly s cieľom riešiť zvýšené riziko, pokiaľ ide o MSP a nových prijímateľov a dôrazne nabádať k tomu, aby niektoré kategórie prijímateľov, ktorí sú náchylnejší na chyby, napríklad MSP a noví prijímatelia, používali sprievodcu osobnými nákladmi (nástroj Personnel Costs Wizard); víta skutočnosť, že v roku 2022 všetky spoločné podniky začali vykonávať opatrenia na zníženie miery chybovosti v súlade s opatrením navrhnutým Dvorom audítorov vrátane preskúmania možností zjednodušených foriem nákladov, ako sú jednotkové náklady, jednorazové platby a paušálne sadzby;

23. na základe výročnej správy o činnosti konštatuje, že v roku 2021 ECSEL posúdil účinnosť svojich systémov vnútornej kontroly na základe revidovaného rámca; konštatuje, že celkovým cieľom vykonania vlastného hodnotenia bolo zistiť, či sú prítomné všetky zásady a či fungujú; konštatuje, že tento postup bol založený najmä na vlastnom hodnotení monitorovacích ukazovateľov a analýze správ útvarom pre vnútorný audit, Dvorom audítorov a externými audítormi a podporený ďalšími dôkazmi (ako je register výnimiek, hodnotenie rizík, následné opatrenia, odporúčania, zistenia) a riadených diskusiách o činnostiach a cieľoch ECSEL;
24. víta, že ECSEL počas vykazovaného roka posúdil systém vnútornej kontroly a dospel k záveru, že je účinný a že jeho komponenty a zásady sú prítomné a fungujú podľa plánu;

Vnútorný audit

25. konštatuje, že Útvar pre vnútorný audit Komisie vykonáva úlohu vnútorného audítora spoločného podniku pre KDT, ako sa uvádza v článku 28 jeho rozpočtových pravidiel; konštatuje, že v októbri 2021 výkonný riaditeľ ECSEL informoval vnútorných audítorov o najnovšom dôležitom vývoji v ECSEL a o výsledkoch posledného hodnotenia rizík;

Nový centralizovaný systém riadenia finančných príspevkov zúčastnených štátov

26. na základe správy Dvora audítorov konštatuje, že spoločný podnik pre KDT je na základe rámcového nariadenia o programe Horizont Európa a nariadenia (EÚ) 2021/2085 povinný zaviesť nový centralizovaný riadiaci proces na správu finančných príspevkov zúčastnených štátov, tzv. systém centrálného finančného riadenia (ďalej len „CMFC“);
27. konštatuje, že v rámci tohto plánovaného systému CMFC sa môže každý zúčastnený štát rozhodnúť uhradiť spoločnému podniku pre KDT príslušné finančné príspevky na projektovej úrovni za prijímateľov so sídlom v jeho štáte; konštatuje, že počas tohto procesu má každý zúčastnený štát v súlade s finančnými pravidlami a pravidlami hospodárskej súťaže v Únii zároveň právo veta vo všetkých otázkach týkajúcich sa použitia jeho vlastných vnútroštátnych finančných príspevkov do spoločného podniku pre KDT za žiadateľov so sídlom v danom štáte; konštatuje, že to zúčastneným štátom umožňuje na základe národných strategických priorít rozhodnúť, či podporia vnútroštátneho prijímateľa v rámci vybraného a schváleného projektu v oblasti výskumu a inovácií;
28. okrem toho konštatuje, že spoločný podnik pre KDT bude musieť vykonávať platby spolufinancovania za všetky zúčastnené štáty, ktoré sa rozhodnú zveriť spoločnému podniku pre KDT svoje finančné príspevky; konštatuje, že takisto bude musieť riadiť a monitorovať dva alternatívne procesy podpory administratívnych dohôd so zúčastnenými štátmi; konštatuje, že vnútroštátne finančné orgány každého zúčastneného štátu musia so spoločným podnikom pre KDT podpísať administratívnu dohodu, ktorou mu buď zveruje vyplácanie vnútroštátnych príspevkov alebo koordinuje dohody o vnútroštátnom prevode finančných prostriedkov v súvislosti s platbami pre prijímateľov a vykazovaním príspevkov;
29. berie na vedomie znepokojenie Dvora audítorov nad skutočnosťou, že Komisia neposúdila potreby dodatočných zdrojov spoločného podniku pre KDT na implementáciu plánovaného systému CMFC, ani ich nezahrnula do počiatkových odhadov personálnych zdrojov spoločného podniku pre KDT na implementáciu programu Horizont Európa; súhlasí s Dvorom audítorov, že tento nedostatok plánovania pri zavádzaní systému CMFC v kombinácii so situáciou zamestnancov a nedostatkom nástrojov IT a podpory môže negatívne ovplyvniť vykonávanie programov spoločného podniku pre KDT a dosahovanie príspevkov ostatných členov, a že ak sa systém CMFC musí spravovať manuálne, bude to náročné na ľudské zdroje; žiada spoločný podnik pre KDT a Komisiu, aby podali orgánu udeľujúcemu absolútorium správu o ďalšom vývoji.